

Kitap adı: Mevlânâ Araştırmaları -7-

Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU,

Doç. Dr. Yakup ŞAFAK

Akçağ Yayıncılık – Ankara

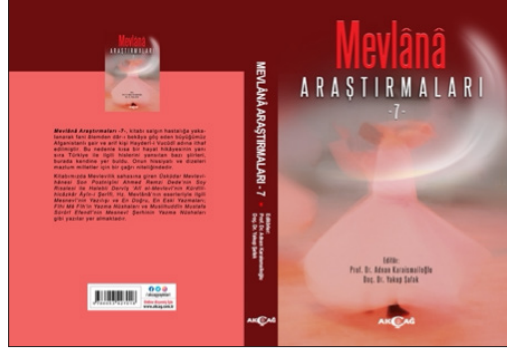
2021 – 1.Baskı

373 sayfa

ISBN: 978-605-342-701-8

Gülsüm Cemile GÖKTEKE

Selçuk Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi,
Konya, Türkiye

Kitap, Ankara'da 2004 yılında kurulan Mevlânâ Araştırmaları Derneği'nin 7. Bilimsel yayınıdır. Derneğin bilim kurulu; Dr. Nazif ÖZTÜRK, Prof. Dr. Hicabi KIRLANGIÇ, Prof. Dr. Derya ÖRS, Prof. Dr. Mustafa ARSLAN, Prof. Dr. Adnan KARAİSMAİLOĞLU ve Doç. Dr. Yakup ŞAFAK gibi alanında söz sahibi bilim insanlarından oluşmaktadır.

Burada kitabın editörleri ve Mevlânâ Araştırmaları Derneği hakkında kısa bir bilgi vermek yerinde olacaktır.

Kitabın editörlerinden **Adnan KARAİSMAİLOĞLU**, 1957 yılında Trabzon'da doğmuştur. 1979 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun olmuştur. 4 Temmuz 1980 tarihinde Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda göreve başlamıştır. Prof. Dr. M. Nazif Şahinoğlu'nun danışmanlığında doktora tezini 1985'de tamamlamıştır. 19 Mart 1990'da yardımcı doçent kadrosuna atanmıştır. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Haluk İpekten'in danışmanlığında 1991 yılında yüksek lisans programını bitirmiştir. 18 Temmuz 1990 tarihinde Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yardımcı doçentlik kadrosuna intikal etmiş ve Mart 1997'ye kadar bu anabilim dalı başkanlığını yürütmüştür. 4 Ekim 1991'de Doçent unvanını almıştır. Eylül 1993-Ekim 1994 tarihleri arasında Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölüm Başkanlığında bulunmuştur. 24 Mart 1997'de Kırıkkale Üniversitesinde profesörlük kadrosuna atanmıştır. Şubat 2010- Şubat 2014 yıllarında Rektör Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Halen aynı üniversitede Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu

Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Başkanı olarak görev yapmaktadır. Ankara'daki Mevlânâ Araştırmaları Derneği'nin başkanlığını 2004'den bu yana sürdürmektedir.

Yakup ŞAFAK, 1959 yılında Samsun'da doğmuştur. 1982 yılında kaydolduğu Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsündeki lisans eğitimini tamamlamıştır. Aynı yıl Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı programına yüksek lisans öğrencisi olarak kaydolmuş, buradan Prof. Dr. Meliha Anbarcıoğlu danışmanlığında hazırladığı 'Çehar Makâle'de Dil ve Üslubu adlı tezini vererek 10.04.1985 tarihinde mezun olmuştur. Yüksek lisans öğrenimi sırasında 04.04.1983 tarihinde Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak tayin edilmiştir. 1986-87 öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı programına Doktora öğrencisi olarak kaydolmuştur. 06.05.1991 tarihinde Doç. Dr. Ömer Okumuş danışmanlığında hazırladığı "Sürürü'nin Bahrû'lî maârif'i ve Enfü'sü'l-üşşâk ile Karşılaştırılması" isimli tezini vererek edebiyat doktoru unvanını almıştır. Aynı yıl Eylül ayında Yardımcı Doçentlik kadrosuna atanmıştır. 11.09.1992 tarihinde ise Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'na tayin edilmiştir. Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak görev yapmış; aynı zamanda Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanlığını yürütmüştür. Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi ve Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde yönetim kurulu üyesi olarak da görev yaptı. Halen Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Farsça Mütercim Tercümanlık bölümünde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Mevlânâ Araştırmaları Derneği 6 Ekim 2016 tarihinde kurulmuştur. Derneğin amacı, Dernek Tüzüğü'nde "Mevlânâ'nın (ö.1273) hayatı, eserleri, düşünceleri, ailesi, takipçileri üzerinde bilimsel çalışmalar gerçekleştirmek, Türk ve dünya kül-

Geliş Tarihi/Received: 25.01.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 30.01.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Gülsüm Cemile GÖKTEKE

E-posta: gkcemile@selcuk.edu.tr

Cite this article: Gökteke, G. C. (2022).

Kitap adı: Mevlânâ Araştırmaları -7. A

Journal of Iranology Studies, 16, 56-61.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

tür hayatındaki yerini bilimsel verilere dayalı olarak incelemek ve araştırmak, bilim, kültür, edebiyat ve sanat alanlarında faaliyetler yapmak” şeklinde belirtilmiştir. Derneğin başlıca hizmet konuları, belirtilen amaç doğrultusunda bilimsel araştırma ve yayın yapmak, eğitim ve öğretim alanlarında faaliyetlerde bulunmak, Selçuklu kültür ve medeniyeti ile Mevlânâ'nın düşünce ve sevgisinin yayıldığı ülkelerdeki bilim ve kültür hayatını araştırmaktır. Dernek belirtilen amaç doğrultusunda söz konusu hizmetleri gerçekleştirmek üzere Sümer 2 Sok. 36/10 Kızılay /Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Dernek bünyesinde bilimsel yayınlara ek olarak Mesnevî okumaları, Gazel okumaları, Farsça, Osmanlı Türkçesi dersleri de düzenlenmektedir.¹

Ülkemizde Mevlânâ Araştırmalarının belirli bir amaç etrafında daha yoğun ve daha özellikli hale getirilmesi amacına yönelik çalışmaların amaçlandığı bu kitabın sunuş kısmında belirtilmektedir. Bu bölümde ayrıca Hz. Mevlânâ'nın düşünce dünyasını, eserlerinin yazma nüshalarını ve metinlerini öne çıkaran çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiğinin, bu alanda arşiv ve dokümantasyon çalışmalarına ağırlık verilmesinin önemine değinilmiştir. Alanında yetkin bilim kurulu ve araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan diğer altı kitapla birlikte Mevlânâ Araştırmaları serisinin bu alanda çalışma yapanlar ve yapacak olanlar için önemli bir kaynak teşkil edeceği açıktır.

Mevlânâ Araştırmaları'nın 7. Sayısı olan bu kitap ülkesinde “Necmu'l-urefâ” ünvanına sahip olan Mevlânâ aşığı şair Haydarî-i Vucûdî'ye ithaf edilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu'nun **“Afganistanlı Şair ve Mevlânâ Âşığı Haydarî-i Vucûdî”** başlıklı yazısına yer verilmiştir. Şairin yazmış olduğu şiirlerden kendi el yazısı ile olan birkaç örnek ve resimleriyle birlikte sunulmuştur.²

Haydarî-i Vucûdî'nin 2015 yılında Kırıkkale Üniversitesi ve Mevlânâ Araştırmaları Derneğinin birlikte düzenledikleri “Birinci Dünya Savaşı'nda Mevlevî Alayı ve Gönüllü Topluluklar” sempozyumunda sunmuş olduğu **“İttihâd ve Gahdet-i Govherî (Birleşme ve Özde Birlik)** başlıklı Farsça tebliğ yer verilmiştir.³

“Mesnevî'nin Fransızca Çevirisine Önsöz” başlıklı makalede, Eva de Vitray-Meyerovitch'in Djamchid Mortozavi ile birlikte Mesnevî'nin Fransızca tercümesi için hazırlanmış olduğu giriş bölümünün emekli öğretim üyesi Dr. Mehmet Yazgan tarafından yapılan çevirisine yer verilmiştir. Bu metin Mesnevî'nin ne şekilde tanımlanması ve nasıl sunulması gerektiğine dair görüşleri içermektedir. Mesnevî'nin felsefi, teolojik ve psikolojik açıdan çözümlemeleri yanında dil ve üslup özelliklerine değinilmiştir. Mesnevî'de ele alınan konular hakkında bilgi verilmiştir. Kısaca Mevlânâ'nın hayatı ve Şems-i Tebrizî ile aralarındaki ilişkiden bahsedilmiştir. Semanın ve Mevlevîliğin ortaya çıkışı, Mevlânâ'nın eserlerinden yapılan çeviriler ve Mesnevi şerhleri hakkında bilgi verilmiştir. Çevirilerde ve şerhlerde karşılaşılan güçlüklerle de yer verilen metin Mevlânâ ve Mesnevi konularına giriş aşamasında değerli bilgiler içermektedir.⁴

“Mevlânâ ve Sa'dî” başlıklı makalede İran Fars Dili ve Edebiyatı Akademisi daimî üyesi Dr. Muhammed Ali Muvahhid Mevlânâ ve Sa'dî'nin birbirleriyle irtibatlarına dair tespitlerini ortaya koymaktadır. Metin, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Yüksek Lisans Programı öğrencisi Orhan Ceyhan tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. Muvahhid yazısında İbn Battûta Seyahatnamesi'nde Sa'dî hakkındaki bilgiler ışığında şairin şöhretinden bahsettikten sonra Mevlânâ ile şiirlerindeki benzerliklerden birkaç örnek sunmaktadır.⁵

“Mesnevî'nin Yazılışı ve En Doğru, En Eski Yazmaları” başlıklı makale Prof. Dr. Feridun Nâfiz Uzluk tarafından İranlı Mevlânâ araştırmacısı Bedüzzaman Firûzanfer'in eserinden yapmış olduğu tercüme yazmış olduğu bir bölümden alınmıştır. Bu yazı Mevlânâ Araştırmaları-2 kitabında ve ikinci kısmı burada olmak üzere Turizm Bakanlığı Kültür Ataşesi Doç. Dr. Nuri Şimşekler tarafından yayına hazırlanmıştır. Mesnevî'nin yazılma serüveninden, vezninden ve yazılma sürecinden bahsedilen yazıda Mesnevî'nin en eski yazma nüshaları ve nitelikleri hakkında bilgi verilmektedir.⁶

“Üsküdar Mevlevihânesi Son Postnişini Ahmed Remzi De-de'nin Soy Risalesi” başlıklı makale Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yakup Şafak tarafından hazırlanmıştır. Son dönem Mevlevilik tarihinin önemli âlim ve şair şahsiyetlerinden Ahmet Remzi Akyürek'in hayatına dair bilgiler verilmiştir. Akyürek'in kendi hattıyla yazmış olduğu bir yazma mecmuanın başında bulunan soy kütüğü risalesinin orijinal haliyle yeni harflere aktarılmasıyla dönemine ait önemli bilgiler araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. Risaleye ait birkaç sayfa ile şecerenin resimlerine de yer verilmiştir.⁷

“Halebli Derviş Ali El-Mevlevî'nin Kürdilihicâzkâr Âyîn-i Şerfi” başlıklı makale Kültür Bakanlığı Sanatçısı, Mevlevî Müziği Araştırmacısı Tımuçin Çevikoğlu tarafından hazırlanmıştır. Kürdilihicâzkâr Âyîn-i Şerfin mevcut 3 notasının olduğuna dair rivayetler olmakla birlikte burada yazım ve icra özellikleri zikredilen ve resimleri de sunulan notalar araştırmacıların ulaşabildikleri tek kaynak olması bakımından önemlidir. Halebli Derviş Ali El-Mevlevî'nin hayatı hakkında bilgi verildikten sonra ayîn-i şerifin Arap harfli güftesine, Latin harfli güftesine ve tercümesine de yer verilmiştir.⁸

“Mesnevî'nin Manzum Türkçe Tercümeleri ve Mehmed Şâkir Efendi'nin Tercümesi Üzerine” başlıklı makale Selçuk Üniversitesi Mevlânâ Araştırmaları Enstitüsü Öğretim Görevlisi Dr. Selman Karadağ tarafından hazırlanmıştır. Bu araştırmada Mesnevî'nin tamamı Türkçe şerhleri ve tercümeleri üzerinde durulmuştur. Önemli birkaç manzum tercümenin ilk on sekiz beyit kısımları örnek olarak verilmiştir. Ardından Mehmed Şâkir Efendi'nin kısaca hayatına ve eserlerine değinilmiştir. Mesnevi tercümesinin dili ve anlatım özelliklerinden bahsedilmiştir. Mevcut nüshalardan hareketle Mesnevi tercümelerindeki beyit sayılarına dair bir tablo ve Mehmed Şâkir Efendi'nin Mesnevî tercümesinin ilk On sekiz beyti de meraklısı ve araştırmacılar için yazının sonuna eklenmiştir.⁹

1 <http://mevlanader.com/dernek-tuzugu>, erişim tarihi 22.01.2022

2 Karaismailoğlu, 2021: s.13-28

3 Vucûdî, 2021: s.29-36

4 Meyerovitch. Mortozavi, 2021: s.37-70

5 Muvahhid, 2021: s.71-76

6 Şimşekler, 2021: s.77-112

7 Şafak, 2021: s.113-132

8 Çevikoğlu, 2021: s.133-186

9 Karadağ, 2021: s.187-204

“Mesnevî Neşirleri ve Araştırmacıların Mesnevî Yazma Nüshaları Hakkındaki Tespitleri” başlıklı makale Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Malik Uğur Dadak tarafından “XIII - XIV. Yüzyıl Mesnevî Nüshaları ve Manisa İl Halk Kütüphanesi 2648 Numaralı Mesnevî Nüshası” adlı doktora tezinden hazırlanmıştır. Araştırmada Mesnevî’ye zaman içerisinde müstensihler tarafından çeşitli sebeplerle yapılan müdahalelerin neden olduğu nüsha farklılıkları üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda Mesnevî’nin aslına en yakın hale getirilmesi hususunda çalışmalar yapan araştırmacılar üzerinde durulmuştur. Bu araştırmanın neticesinde hakkında ittifak edilen en muteber nüshanın Mevlânâ Müzesi numara 51 de kayıtlı bulunan 6 defter olduğu araştırmacıların görüşlerine yer verilerek belirtilmektedir.¹⁰

“Fihî Mâ Fih’in Yazma Nüshaları” başlıklı makale Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu ve İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı doktora öğrencisi Mazlum Özkan tarafından hazırlanmıştır. Bu araştırmada Mevlana’nın sohbetlerini içeren Fihî Mâ Fih’in Türkiye’de ve İran’da bulunan çeşitli kütüphanelerdeki yazma nüshaların özelliklerine yer verilmiştir.¹¹

“Mektûbât-ı Mevlânâ Celaleddin-i Belhî-i Rumi” Kitabının yeniden gözden Geçirilmesi ve Kitap Hakkında Yapılan Eleştirilerin Eleştirisi” başlıklı makale Prof. Dr. Tevfik Subhânî’nin aynı isimli Farsça makalesinin Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fars Dili ve Edebiyatı Doktora Programı öğrencisi Tolga Gölcük tarafından Türkçeye tercümesidir. Subhânî, bu makalesinde 1992 yılında telif ettiği “Mektûbât-ı Mevlânâ Celâleddîn-i Belhî” kitabı hakkında yapılan eleştiri ve düzeltmelere dair değerlendirmelerini ortaya koymaktadır. Her bir hususu ciddiyetle ele almış ve gerekli açıklamaları sunmuştur. Bu makalenin sonuç bölümünde, kitabı okuyanlardan fark ettikleri her yanlış kendisine iletmelerini rica etmekte ve bu şekilde kitap yeniden basılırsa onların isimlerini de kitapta zikredeceğini belirtmektedir.¹²

“Mektûbât’ın Yazma Nüshaları” başlıklı makale Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu ve Tolga Gücük tarafından hazırlanmıştır. Hz. Mevlânâ’nın eserleri içerisinde Mektûbât edebi ve ilmi değerinin yanında dönemin sosyal ve tarihi meseleleri hakkında da bilgi vermesi bakımından tarihi vesika olarak büyük önem taşımaktadır. Bu makalede tesbit edilmiş 10 adet yazma nüshanın nitelikleri hakkında bilgi verilmiştir.¹³

“Ney’den Gelen Mesaj” başlıklı makale Selçuk Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ali Temizel tarafından hazırlanmıştır. Bu makalede kısaca ney hakkında bilgi verilerek tasavvufta ve Mesnevîde neyin yeri ve önemine değinilmiştir. Mesnevî’de “Neynâme” olarak da adlandırılan ilk On sekiz beytin açıklamasına yer verilmiştir. Şair devlet adamlarından olan Karakoyunlu hükümdarı Mirza Cihanşah Hakikî’nin de ney hakkındaki Farsça beyitleri ve tercümeleri de “Neynâme”ye benzerlikleriyle dikkatlere sunulmuştur. Osmanlı döneminde ve cumhuriyet sonrasında da, Mevlânâ mesnevi ve neye olan ilgi ve ihtiramın devam ettiğini gösteren örnekler sunulmuştur.¹⁴

“Mevlânâ’nın Eserlerinde Olgunlaşma Aşaması Olarak “Ayrılış” Ve “Yolculuk” Arketipleri” başlıklı makale Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet İçli tarafından hazırlanmıştır. Makalede Mesnevî ve Dîvan-ı Kebir’deki anlatımların bir kısmı üzerinde ayrılık ve yolculuk arketipleri üzerinde durulmuştur. Mevlânâ’nın, bireylerin olgunlaşma serüveni için bulunduğu mekândan ve durumdan ayrılarak asıl olması ve bulması gereken mekâna veya olguya ulaşması çerçevesinde yapacağı yolculuk eksenli anlatımlar değerlendirilmiştir. Arketip konusunda kısa bilgi verildikten sonra eserlerde geçen örnekler altmış madde halinde ortaya konmuştur.¹⁵

“Muslihuddîn Mustafa Sürûrî’nin Mesnevî Şerhinin Yazma Nüshaları” başlıklı makale, Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Arş. Gör. Seyhan Kardeş tarafından, “Sürûrî’nin Mesnevî Şerhi” adlı doktora tezinden üretilmiştir. Muslihuddîn Mustafa Sürûrî hakkında kısa bilginin ardından eserin önemi ve özelliklerinden bahsedilmiştir. 6 ciltlik eserin tespit edilebilen yazma nüshaları her bir cildi ayrı ayrı olmak üzere nitelikleri ve buldukları kütüphaneler listelenmiştir.¹⁶

“Muslihuddîn Mustafa Sürûrî’nin Mesnevî-i Şerif Şerhinin V. Cilt Yazma Nüshaları” başlıklı makale, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Zeyneb Jawadi tarafından yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır. Muslihuddîn Mustafa Sürûrî hakkında kısa bilginin ardından eserin önemi ve özelliklerinden sonra beşinci cildine ait yazma nüshaların tavsifi yapılmıştır. Eserlerin buldukları kütüphaneler ve niteliklerinin yanında görsel örneklerine de yer verilmiştir.¹⁷

2007 yılından itibaren Mevlânâ Araştırmaları Derneği tarafından Akçağ Yayınları arasında yayınlanmaya başlayan Mevlânâ Araştırmaları serisi hakkında şunları hatırlatmak yerinde olacaktır:

Hz. Mevlânâ’nın yaşadığı dönem ve coğrafya inanç, kültür ve ırklar açısından büyük bir derinlik ve genişliğe sahiptir. Bu nedenle Onun izleri, yankıları ve yansımaları birçok disiplinin sahasına girmektedir. İncelemesini yapmış olduğumuz Mevlânâ Araştırmaları serisi ilk sayısı Hz. Mevlânâ’nın 800. Doğum yıldönümü olan 2007 de yayınlanmıştır. Seri, Türkiye’de Hz. Mevlânâ, eserleri ve Mevlevîlik sahasında araştırmalar yapan bütün bilim adamlarını bir araya toplama amacını başarıyla yerine getirmektedir. Bununla birlikte yurt dışında Hz. Mevlânâ ve eserleri hakkında araştırmalar ve yayınlar da zaman zaman Farsça orijinal metinleriyle veya Türkçeye tercümeleriyle zaman zaman da İngilizce den Türkçeye tercüme yoluyla Türkiye’deki araştırmacıların dikkatlerine sunulmaktadır. Yazıların akademik bir disiplinle hazırlanması ve titiz bir denetim sürecinin neticesi okuyucuya ulaştırılması araştırmacıların onları önemli bir kaynak olarak kullanımında etkili olmaktadır. Mevlevîlik, Mevlevîhaneler, Sema Mukabeleleri hakkında da önemli pek çok bilgi, kaynakları ve belgeleriyle ortaya konmaktadır. Bu yönüyle de her bir sayı kendinden sonraki sayılar için bir anahtar işlevi görmektedir, araştırmalara ilham vermekte sahanın kapsamını gözler

10 Dadak, 2021: s.205-219

11 Karaismailoğlu, Özkan, 2021: s.221-250

12 Subhânî, 2021: s.251-271

13 Karaismailoğlu, Gücük, 2021: s.273-280

14 Temizel, 2021: s.281-294

15 İçli, 2021: s.295-324

16 Kardeş, 2021: s.324-334

17 Jawadi, 2021: s.335-373

önüne sermektedir. Mevlânâ, eserleri, çevresindekiler, Mevlevîlik hakkında kıymetli bibliyografya çalışmaları oluşturulmuştur. Hz. Mevlânâ'nın, Mesnevî'nin ve Mevlevîliğin dile, edebiyata, güzel sanatlara, düşünce ve kültür dünyasına etkilerine dair araştırmalar ciddiyle sürdürülmektedir. Yapılan çalışmalara örnek olması bakımından geçmiş sayılarda yer alan bazı makale başlıkları aşağıda sunulmuştur.

"el-Cevâhîru'l-Mudîyye'de Mevlânâ"¹⁸,"Nesayimü'l-Mahabbe Min Şemâyimi'l-Fütüvv'e'de Mevlânâ Celaleddin Muhammed"¹⁹, "Mevzû'âtü'l-Ulûm'da Mevlânâ"²⁰ gibi makalelerde klasik eserlerin ışığında Hz.Mevlânâ'nın yaşadığı dönemdeki konumuna işaret edilmiştir.

Mevlânâ'nın Hayatıyla ve Eserleriyle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler²¹, Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümünde Bulunan Mevlânâ ve Mevlevîlik ile ilgili Eserler²², Mevlevîlik ve Mevlevîhanelerden Söz Eden Batılı Seyahatnamelerin Bibliyografyası²³ "Fîhi Mâ Fîh, Mektûbât ve Mecâlis-i Seb'a'nın Tıpkı Basımları"²⁴, "Sultan Veled Divanı'nın Yazma ve Matbu Nüshaları"²⁵, "Türkiye'de Mevlânâ Bibliyografyası Çalışmaları"²⁶ gibi makalelerde araştırmacılara kaynak oluşturabilecek değerli bilgiler verilmiştir.

"Mesnevî'de Türk Adı ve Kullanım Özellikleri"²⁷, "Mesnevî'de Türkçe Kelimeler"²⁸, "Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde geçen Atasözleri"²⁹, "Mevlânâ ve Farsça"³⁰, "18. Asırda Bir Mesnevî Sözlüğü: Muzhiru'l-İşkâl"³¹, "Mevlânâ'nın Eserleri Bağlamında Farsça Türkçe İlişkilerine Bakış"³², "Mevlevî Şahsiyetler Tarafından Yazılan Farsça

Dilbilgisi Kitapları"³³ gibi makalelerde dil bilim alanında yapılan çalışmalar sunulmuştur.

"Mesnevî'de Dua"³⁴, "Mevlânâ'da Dünya Kavramı"³⁵, "Mevlana ve Barış"³⁶, "Mevlana Düşüncesinde Muhtaçlık ve Yoksunluk Kavramı"³⁷, "Mevlânâ'nın Rubailerinde Tasavvufî Kavramların Anlatımında Deniz"³⁸, "Mevlânâ ve Kemalpaşazâde'de Varlık Kavramı ve Işık Sembolü"³⁹, "Mevlânâ'da Mekân Tasavvuru, Köylülük ve Kentlilik Tasvirleri"⁴⁰, "Kadim Yunan Düşüncesinde ve Mevlânâ'da Cinsiyet Algısı ve Kadın"⁴¹, "Mevlânâ'da Aşk ve Mûsikî"⁴², "Mesnevî-i Şerîf'te Sabır Kavramı"⁴³ gibi makalelerde Hz.Mevlânâ'nın düşünce dünyasında kavramlar, tasvirler ve semboller üzerine incelemeler sunulmuştur.

"Mustafa Câzîm el-Mevlevî'nin Hicâzkâr Âyîn-i Şerîf-i"⁴⁴, "Vefâtının 100. Yıldönümünde Bahâriye Mevlevîhânesi Şeyhi Hüseyin Fahreddin Dede Efendi"⁴⁵, "Mahzun Âyîn: Hâşim Bey'in Sûzinâk Âyîn-i Şerîf-i"⁴⁶, "Neyzen Salih Dede'nin Şedarabân Âyîn-i Şerîfi"⁴⁷ makalelerinde semâ âyinlerinde icra edilen bestelerin notalarıyla birlikte güfteleri de yazmalardan ulaşılabilen görselleriyle sunulmuştur.

"Tavşanlı Mevlevîhânesi'nin Kurucusu Mehmed Esîf Dede'nin Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı Üzerine Bir İnceleme"⁴⁸, "İzmir Mevlevîhanesi Şeyhi Mehmet Nureddin Dede"⁴⁹, "Burdur Mevlevîhânesi Şeyhlerinden Fedâî Dede"⁵⁰, "Hatt-ı Hümayûn ve Vakfiye Hükümlerine Göre Ankara Mevlevîhânesi"⁵¹, "1312/1894 Tarihli Konya Salnamesine Göre Mevlevîhaneler ve Postnişinleri"⁵², "Buhurizade İt-rî'nin Şiirlerini Bestelediği ve Tanıştığı Mevlevî Dedeleri"⁵³, "Yumn

- 18 Hekimoğlu, 2007: s.58
- 19 Kara, 2007: s.64
- 20 Şahin, 2007: s.470
- 21 Temizel, 2007: s.96-159
- 22 Almaz, 2007: s.213
- 23 Duru, 2007: s.183
- 24 Özmen, 2012: s.213
- 25 Özmen, 2019: s.69
- 26 Coşguner, 2019: s.275
- 27 Karaismailoğlu, 2007: s.269
- 28 Coşguner, 2007: s.310
- 29 Okumuş, 2007: s.351
- 30 Karaismailoğlu, 2008: s.9
- 31 Özkan, 2009: s.219
- 32 Balcı, 2009: s.231
- 33 Çetinkaya, 2019: s.257
- 34 Kırılancık, 2007: s.239
- 35 Örs, 2007: s.254
- 36 Değirmençay, 2008: s.15
- 37 Öztürk, 2008: s.43
- 38 Eren, 2008: s.59
- 39 Öçal, 2009: s.125
- 40 Zorlu, 2009: s.137
- 41 Öçal, 2012: s.11
- 42 Çetinkaya, 2012: s.39
- 43 Erdoğan, 2014: s.171
- 44 Çevikoğlu, Karaismailoğlu, 2009: s.11
- 45 Çevikoğlu, 2012: s.141
- 46 Çevikoğlu, 2014: s.91
- 47 Çevikoğlu, Karaismailoğlu, 2019: s.207
- 48 Erdoğan, 2008: s.103
- 49 Erdoğan, 2009: s.175
- 50 Çakıcı, 2009: s.189
- 51 Öztürk, 2014: s.31
- 52 Şafak, 2014: s.83
- 53 Uslu, 2014: s.129

Baba Zaviyesi'nden Hamidiye Mevlevîhânesi'ne Maraş Mevlevîhânesi"⁵⁴ makalelerinde Mevlevihaneler ve Mevlevî Dedeleri hakkında bilgileri verilmiştir.

Sonuç

Konu çeşitliliği ve yazar kadrosu açısından zengin bir yayın olma özelliği taşımaktadır. Yalnızca akademisyenlerin değil yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin de makalelerine yer verilmektedir. Yazıların dili anlaşılır ve okuyucunun ilgisini çeken bir akışa sahiptir. Pek çok makalede konuyla ilgili yazmaların görsellerine, fotoğraflara ve tablolara yer verilmiştir. Her bir makale sahaya yeni katılan araştırmacılar açısından anlaşılır ve takip edilebilecek bilgiler içermektedir. Mevlânâ Araştırmaları Serisi'nin alana en büyük katkısı içerdiği bilgilerin doğruluğu ve tutarlılığı anlamında titiz bir bilim kurulunun ve editörlerin süzgecinden geçerek okuyucuya ulaştırılmış olmasıdır. Hz. Mevlânâ, Mesnevî ve Mevlevîlikle alakalı yüzyıllardır süregelen ilginin neticesi olarak elbette bir takım art niyetli yaklaşımlar, yanlış aktarımlar, farklı algılar söz konusudur. Ancak bu ve benzeri ciddi çalışmaların artmasıyla Mevlânâ, Mesnevî ve Mevlevîlik kendine ait olan seçkin yeri koruyacaktır.

Kaynaklar

- Mevlânâ Araştırmaları Derneği, 22.01.2022 tarihinde <http://mevlanader.com> adresinden erişildi.
- Almaz, Hasan. (2007). "Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümünde Bulunan Mevlânâ ve Mevlevîlik ile ilgili Eserler". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.213-238). Ankara: Akçağ Yayınları
- Balci, Mustafa. (2009). "Mevlânâ'nın Eserleri Bağlamında Farsça Türkçe İlişkilerine Bakış". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 3 (s.231-240). Ankara: Akçağ Yayınları
- Coşguner, Fahrettin. (2019). "Türkiye'de Mevlânâ Bibliyografyası Çalışmaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 6 (s.275-280). Ankara: Akçağ Yayınları
- Coşguner, Fahrettin. (2007). "Mesnevî'de Türkçe Kelimeler". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.310-350). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çakıcı, Bilal. (2009). "Burdur Mevlevîhânesi Şeyhlerinden Fedaî Dede". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 3 (s.189-218). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çetinkaya, Gökhan. (2019). "Mevlevî Şahsiyetler Tarafından Yazılan Farsça Dilbilgisi Kitapları" Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 6 (s.257-274). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çetinkaya, Yalçın. (2012). "Mevlânâ'da Aşk ve Mûsikî". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 4 (s.39-54). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çevikoğlu, Timuçin. (2021). "Halebli Derviş Ali El-Mevlevî'nin Kürdîlîhicâz-kâr Âyîn-i Şerîfi". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çevikoğlu, Timuçin. (2012). "Vefâtının 100. Yıldönümünde Bahâriye Mevlevîhânesi Şeyhi Hüseyin Fahreddin Dede Efendi". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 4 (s.141-184). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çevikoğlu, Timuçin. (2014). "Mahzun Âyîn: Hâşim Bey'in Sûzinâk Âyîn-i Şerîf-i". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 5 (s.91-128). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çevikoğlu, Timuçin, Karaismailoğlu, Adnan. (2009). "Mustafa Câzîm el-Mevlevî'nin Hicâz-kâr Âyîn-i Şerîf-i". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 3 (s.11-58). Ankara: Akçağ Yayınları
- Çevikoğlu, Timuçin, Karaismailoğlu, Adnan. (2019). "Neyzen Salih Dede'nin Şedarabân Âyîn-i Şerîf". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 6 (s.207-256). Ankara: Akçağ Yayınları
- Dadak, Malik Uğur. (2021). "Mesnevî Neşirleri ve Araştırmacıların Mesnevî Yazma Nüshaları Hakkındaki Tespitleri". Adnan Karaismailoğlu, Yakup

- Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Değirmençay, Veyis. (2008). "Mevlana ve Barış". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 2 (s.15-42). Ankara: Akçağ Yayınları
- Duru, Rıza. (2008). "Mevlevîlik ve Mevlevihanelerden Söz Eden Batılı Seyahatnamelerin Bibliyografyası". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 2 (s.183-210). Ankara: Akçağ Yayınları
- Erdoğan, Mustafa. (2014). "Mesnevî-i Şerîf'te Sabir Kavramı". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 5 (s.171-186). Ankara: Akçağ Yayınları
- Erdoğan, Mustafa. (2008). "Tavşanlı Mevlevîhânesi'nin Kurucusu Mehmed Esîf Dede'nin Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı Üzerine Bir İnceleme". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 2 (s.103-132). Ankara: Akçağ Yayınları
- Erdoğan, Kenan. (2009). "İzmir Mevlevihanesi Şeyhi Mehmet Nureddin Dede". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 3 (s.175-188). Ankara: Akçağ Yayınları
- Eren, Abdullah. (2008). "Mevlânâ'nın Rubailerinde Tasavvufî Kavramların Anlatımında Deniz". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 2 (s.59-74). Ankara: Akçağ Yayınları
- Hekimoğlu, Muhammet. (2007). "el-Cevâhîru'l-Mudîyye'de Mevlânâ". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.58-63). Ankara: Akçağ Yayınları
- İçli, Ahmet. (2021). "Mevlânâ'nın Eserlerinde Olgunlaşma Aşaması Olarak "Ayrılış" Ve "Yolculuk" Arketipleri". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Jawadî, Zeyneb. (2021). "Muslihuddîn Mustafa Sürûrî'nin Mesnevî-i Şerîf Şerhinin V. Cilt Yazma Nüshaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Kara, Mehmet. (2007). "Nesayimü'l-Mahabbe Min Şemâyimî'l-Fütüvve'de Mevlânâ Celaleddin Muhammed". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.64-68). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karadağ, Selman. (2021). "Mesnevî'nin Manzum Türkçe Tercüme ve Mehmed Şâkir Efendi'nin Tercümesi Üzerine". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karaismailoğlu, Adnan. (2021). "Afganistanlı Şair ve Mevlânâ Âşığı Haydarî-i Vucûdî". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.13-28). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karaismailoğlu, Adnan. (2007). "Mesnevî'de Türk Adı ve Kullanım Özellikleri". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.269-282). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karaismailoğlu, Adnan. (2008). "Mevlânâ ve Farsça". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 2 (s.9-14). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karaismailoğlu, Adnan, Özkan, Mazlum. (2021). "Fihî Mâ Fih'in Yazma Nüshaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Karaismailoğlu, Adnan, Gücük, Tolga. (2021). "Mektûbât'ın Yazma Nüshaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Kardeş, Seyhan. (2021). "Muslihuddîn Mustafa Sürûrî'nin Mesnevî-i Şerîf Şerhinin V. Cilt Yazma Nüshaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Kırlangıç, Hicabi. (2007). "Mesnevî'de Dua". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.239-253). Ankara: Akçağ Yayınları
- Meyerovitch, Eva de Vitray. Mortozavi, Djamchid. (2021). Çev: Mehmet Yazgan. "Mesnevî'nin Fransızca Çevirisine Önsöz" Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Muvahhid, Muhammed Ali. (2021). Çev: Orhan Ceyhan. "Mevlânâ ve Sa'dî". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). Mevlânâ Araştırmaları 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Okumuş, Sait. (2007). "Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde geçen Atasözleri". Adnan Karaismailoğlu (Editör). Mevlânâ Araştırmaları 1 (s.351-378). Ankara: Akçağ Yayınları

- Öçal, Şamil. (2009). "Mevlânâ ve Kemalpaşazâde'de Varlık Kavramı ve Işık Sembolü". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 3 (s.125-136). Ankara: Akçağ Yayınları
- Öçal, Şamil. (2012). "Kadim Yunan Düşüncesinde ve Mevlânâ'da Cinsiyet Algısı ve Kadın". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 4 (s.11-28). Ankara: Akçağ Yayınları
- Örs, Derya. (2007). "Mevlânâ'da Dünya Kavramı". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 1 (s.254-268). Ankara: Akçağ Yayınları
- Özkan, F.Hakan. (2009). "18. Asırda Bir Mesnevî Sözlüğü: Muzhiru'l-İşkâl". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 3 (s.219-230). Ankara: Akçağ Yayınları
- Özmen, Ahmet. (2012). "Fîhi Mâ Fih, Mektûbât ve Mecâlis-i Seb'a'nın Tıpkı Basımları". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 4 (s.213-216). Ankara: Akçağ Yayınları
- Özmen, Ahmet. (2019). "Sultan Veled Divanı'nın Yazma ve Matbu Nüshaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 6 (s.69-90). Ankara: Akçağ Yayınları
- Öztürk, Nazif. (2014). "Hatt-ı Hümayûn ve Vakfiye Hükümlerine Göre Ankara Mevlevîhânesi". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 5 (s.31-82). Ankara: Akçağ Yayınları
- Öztürk, Nazif. (2019). "Yumn Baba Zaviyesi'nden Hamidiye Mevlevîhânesi'ne Maraş Mevlevîhânesi". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 6 (s.105-168). Ankara: Akçağ Yayınları
- Öztürk, Nazif. (2008). "Mevlana Düşüncesinde Muhtaçlık ve Yoksunluk Kavramı". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 2 (s.43-58). Ankara: Akçağ Yayınları
- Subhânî Tevfik. (2021). Çev: Tolga Gücük. "Mektûbât-ı Mevlânâ Celaledin-i Belhî-i Rumi" Kitabının yeniden gözden Geçirilmesi ve Kitap Hakkında Yapılan Eleştirilerin Eleştirisi". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Şafak, Yakup. (2021). "Üsküdar Mevlevîhânesi Son Postnişîni Ahmed Remzi Dede'nin Soy Risalesi". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Şafak, Yakup. (2014). "1312/1894 Tarihli Konya Salnamesine Göre Mevlevîhaneler ve Postnişinleri". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 5 (s.83-90). Ankara: Akçağ Yayınları
- Şahin, Ebubekir S. (2007). "Mevzû'âtü'l-Ulûm'da Mevlânâ". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 1 (s.470-475). Ankara: Akçağ Yayınları
- Şimşekler, Nuri. (2021). "Mesnevî'nin Yazılışı ve En Doğru, En Eski Yazmaları". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Temizel, Ali. (2021). "Ney'den Gelen Mesaj". Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 7 (s.37-70). Ankara: Akçağ Yayınları
- Temizel, Ali. (2007). "Mevlânâ'nın Hayatıyla ve Eserleriyle İlgili Eski Harfli Türkçe Eserler". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 1 (s.96-158). Ankara: Akçağ Yayınları
- Uslu, Recep. (2014). "Buhurizade İtri'nin Şiirlerini Bestelediği ve Tanıştığı Mevlevî Dedeleri". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 5 (s.129-140). Ankara: Akçağ Yayınları
- Vucûdî, Hayderî. (2021). "İttihâd ve Gahdet-i Govherî (Birleşme ve Özde Birlik). Adnan Karaismailoğlu, Yakup Şafak (Editörler). *Mevlânâ Araştırmaları* 7 (s.29-36). Ankara: Akçağ Yayınları
- Zorlu, Abdulkadir. (2009). "Mevlânâ'da Mekân Tasavvuru, Köylülük ve Kentlilik Tasvirleri". Adnan Karaismailoğlu (Editör). *Mevlânâ Araştırmaları* 3 (s.137-146). Ankara: Akçağ Yayınları